

storni sobi, ga bo gotovo vsak z veseljem ogledoval; tudi vsaka kazina in večja kavarnica na Krajskem naj bi se okinčala s to podobo.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Dunaja. Cesarski patent od 1. t. m. oklicuje protestantski ali evangeljski cerkvi na Ogerskem, Horvaškem, v Vojvodini serbski, temeškem Banatu in vojaški Granici novo življenje — kakor dunajski vradni časnik pravi — po postavah, ki so jih ji zdaj cesar dodelili zastran uravnave nje notranje osnove, šolstva, cerkvenih pravic, gospodarstva njenega premoženja, njenih državnih razmer itd. Tudi protestanti drugih dežel — pravi „Wien. Zeit.“ — imajo po tem izgledu novo uredbo kmali dobiti.

— Prihodnji teden se bo bivši minister notranjih oprav baron Bach v svojo novo službo v Rim podal.

— Da bi se deželam našega cesarstva več živinozdravnikov pridobilo, je c. k. ministerstvo dovolilo, naj se takim mladenčcem, ki so nižje realne ali gimnazijske šole doveršili in so najmanj 17 let stari, iz deželnega dnarja dajo štipendije po 200 gold. nov. dnarja vsako leto, da grejo na Dunaj skozi 3 leta se živinozdravništva učiti. Kot izučeni živinozdravniki se morajo zavezati, saj skozi 8 let se pečati s živinozdravništvom v tisti deželi, ki jim je štipendijo dajala.

— Po vseh časnikih je šla novica, da bojo vojaki naše armade bele suknje slekli, in da vsi bojo namesto njih dobili sivo obleko. Vradni dunajski časnik preklicuje to novico ter pravi, da ni res.

— Da bi se tudi v vojaški Granici povzdignila konjska in goveja reja na višjo stopnjo, so presvitli cesar 23. dan p. m. dovolili premije iz deželnih dohodkov za kobile od 4. do 7. leta, ki imajo lepo žbè in so za pleme dobre, in pa za 3letne kobilice, ki obetajo dobro pleme; ravno tako tudi 4 do 7 let starim kravam in 3letnim junicam, — verh tega tudi 3 leta starim dobrim žebcom in ravno takim bikom.

— Dunajski časniki spet pripovedujejo, da bojo več cesarskih konj, ki so jih ob laški vojski za vprego kupili, kmetovavcom proti temu na posodo dali, da jih bojo, kadar bi treba bilo, berž spet nazaj dali.

— Govori se, da Aleksander, car rusovski, pride na Dunaj našega cesarja obiskat. Če se ta novica le ne bo v kratkem tako preklicala kakor una, ki so jo tudi časniki berž po svetu zagnali, pa je zdaj že tudi preklicana, da naš cesar in cesar Napoleon se bota kmali v drugič snidla in sicer na gradu Arenenberg v Švajci, kterege že za to pripravljajo. Al vse to ni res.

— 7. dan t. m. se je novi ban fml. baron Coronini v Zagreb podal.

Iz Gradea 8. sept. V ulici Klosterwies-Gasse se je 1. dan t. m. strašen umor z razbojem dopernesel. Sum je letil na neko 22 let staro dekle tako, da so jo zaperli. In res je že drugi dan obstala hudodelstvo. Imenuje se Cecilija P. in je iz Celovca doma.

Iz Benetk 5. sept. Vsi tisti, ktere je bilo treba ob času laške vojske iz Beneškega tirati v terdnjavo Josefstadt na Česko, ker so v eno mer ljudstvo z lažmi dražili in v punt hujskali, so se po milosti cesarjevi spet vernili v svojo domačijo.

— K slabi letini in tertni boleznini se je pridružila še druga nadloga, ktera zlasti tiste primorce hudo tare, ki se s tem živijo, da ostre (avšterge) lovijo in ž njim kupčujejo; — ostre namreč bolehaajo za neko posebno boleznijo, po kateri jih napne nek mleku podoben sok, zavoljo kterege so škodljive zdravju, da vsakega kdor jih povžije, kolje po želodecu in da bljuje. Kar so ljudje to zvedili, se bojé oster jesti, čeravno niso vse bolne, — to pa se vé da kupčijo z ostrami zlo zatiruje in je zlasti Chioggiance v veliko zadrego pripravilo.

Iz Sibirja. Vradni časnik „Siebenbürger Bote“ piše o ministerskem ukazu zavoljo učbenega jezika v gimnazijah med drugim sledeče: „Poprejšna sila, da so se mogle v višjih gimnazijah nekteri nauki v nemškem jeziku razlagati, je tudi tukaj veliko nezadovoljnost delala, ker nemški jezik je zatiral vse druge deželne jezike in vsako národno slovstvo. Sedaj bo vse to drugače in na mesto sile bo stopila pravica. Skušnje so učile in tisočkratno poterdile, da vsaka sila v zadevah, ki se tičejo vesti in jezika, je le škodljiva. Komur se kak jezik po silí vriva, ne mara za-nj, in namesto da bi se ga rad učil, se mu le studi. Edine pravice naj imajo vsi jeziki, in prav bo za-se. Marsikaka overa in homatija se ni napravila s tem, da so različni jeziki na svetu, ampak le s tem, da so tù in tam eni jezik nepravilno in nepolitično silili pred drugimi jeziki in enega tirali s tem naprej, da so zatirovali druge. To pa ni prav. Enaka pravica pred postavo kakor v jezikih naj vladuje povsod“.

Iz Galicije. Kmalob leto in dan, kar so za poskušnjo v Tarnovu mesarstvo na prosto roko dali vsakemu, kdor ga hoče. Vse je tako zadovoljno s tem bilo, da bojo sedaj pri tem ostali; skozi celo leto jim ni nikoli mesa zmanjkalo, čeravno je soldatov vseskozi dovelj bilo tukaj, in čeravno so si mesarji sami tarifo delali, ni ne ene pritožbe bilo nikoli zoper 20 mesarjev, ki so se s mesarstvom pečali. Tudi v Rzeszow-u, kjer so po izgledu Tarnovčanov mesarstvo tudi na prosto voljo dali, se hvalijo s to napravo.

Iz Srbije. Iz Beligrada 5. sept. Skupščina bo imela svoj zbor v Kragujevacu. Knez Miloš se je pred tremi dnevi odtod v gornji Milanovac podal. Izmed uradnikov v skupščino izvoljeni poslanci ne smejo biti skupščinarji. Prebivavci Grušanskega okroga, ki so dosihmal povsod veljali za izdajavce Obrenovičev, so poslali knezu Milošu pismo, v katerem ga za odpuščenje prosijo in mu verno udanost zagotovljajo; posebna deputacija mu je izročila pismo. Knez jo je milostljivo sprejel in ji rekel, da nikoli ni bil hud svojim podložnim, ker vé, da so bili le zapeljani.

Iz Laškega. Najnovejše novice iz Laškega segajo do 8. t. m.; ni tedaj čuda, da je ondi še vse židane volje, ker še ne vejo, kar je vladni francozki „Moniteur“ 9. dan t. m. svetu oklical. Ko bojo to zvedili, bo veseli hrup gotovo nekako oterpnil; se vé pa, da bojo nekteri rekli: „Moniteur“ je že večkrat danes kaj povedal, kar jutri ni bilo več res. Preden pa svojim bravcom damo posnetek iz prevažnega Moniteur-ovega razglaša, moramo povedati še to, da prekucijni plamen se na Laškem od dne do dne dalje širi in da národni zbor v Bolonii je enoglasno sklenil se odpovedati papeževi vladi; 15 poslancev je podpisalo nasvèt: naj se Romanija združi s Sardinijo, in ga v prevdark dalo národnemu zboru; narodni zbor je na to enoglasno sklenil, da želi pod ustavno vlado Viktor Emanuela priti. Take prigodbe s bridko žalostjo napolnujejo serce papeževo, kteri obžaljuje, da je cesar Napoleon se vstopil na stran prekucijske stranke v srednji Italii. Pravijo tedaj, da so strune med papeževo in francozko vlado tako napete, da žugajo počiti, ako ne bo odnehala ta ali una. Druga zadrega, v kateri se dalje papeževa vlada znajde, pa je ta, da je nje armada tako slaba, da se ne upa nad puntarje udariti; že na poti proti Pezaru se je mogla ustaviti v Jakinu, ker bližje ko je prišla proti meji, več vojakov ji je vsaki dan uhajalo. Pravijo, da je kardinal Antonelli napolitansko vlado nagovoril, naj bi mu posodila vojakov, pa mu je prošnjo odrekla, ker jih sama nima preveč v vednem strahu, da bi tudi v njeni deželi se ne vzdignil prekucijni vihar. — Med vsem tem je prinesel Napoleonov časnik „Moniteur“ neki razglas, o katerem smo že gori rekli, da bo osupnil Lahe zlo. V tem sostavku se naj-

prej pripoveduje, kako in zakaj je francoski cesar z avstrijskim mir sklenil. — „Cesar Franc Jožef — se bere v tem spisu — se je udal v vse proti temu, da nadvojvoda avstrijska in vladarja toskanska in modeneška se verneti v svoje deželi nazaj. Cesar Napoleon se ni zoperstavil tej pogodbi, ker je mislil, da ne bo treba Toskancov in Modenezov k temu siliti s ptujimi armadami, ampak da bo njih lastna zdrava pamet jih te potrebe prepričala. Francozka vlada je že rekla, da se vladarja ne bota s silo na svoj prejšni tron posadila. Al če se pogodbe, ki so bile v Villafranki sklenjene, ne izpolnijo, je cesar avstrijski tudi svojih dolžnost za stran Beneškega odvezan. Ker še ni miru na desnem bregu Pada, bo tudi cesar avstrijski vedno za vojsko pripravljen. Tako pa bojo namesto miru in pokoja le nove homatije nastopile in nova nesreča“. Tako še dalje govori ta sostavek, nazadnje pa pravi: „Veliko se pričakuje od evropejskega kongresa, kterege tudi mi želimo, — al javalne bo za Italijo po tem bolje. Kongres bo terjal kar je prav — in ali bi bilo pravično, terjati od velike vlade to in uno, kar pa ona nasproti terjati more, ji ne dovoliti? Edina pot iz take zaderge bi bila nova vojska. Al naj se Italija ne moti! Le ena vlada je na svetu, ktera se zavoljo kake misli podá v vojsko; ta vlada je francoska, — francoska dežela pa je svoje delo že opravila“. — To so prevažne „Moniteur-jeve“, ali prav za prav Napoleoneve besede.

Iz Rima 30. avgusta. Čeravno so papeževe dežele zlo razdražene, se vendar povsod kaže serčno milovanje sv. Očeta papeža v njih boleznih. Obé nogi ste se jim prederle, in berž ko ne jim bote tudi tako ostale; ravno tako se je začela tudi zadnja bolezen papeža Gregora XVI., njih naslednika. V takih okoljshinah kardinal Antonelli spet popolnoma sv. Očeta nadomestuje v deržavnih opravilih.

— Enako hudodelstvo kakor unidan v Veručii se je zgodilo blizo Rimine te dni; grofa Malatesta, moža imenitne laške rodovine, je nekdo zabodil, ker je očital grozovitosti, ki se godé v okolici Riminiški. Tudi dva duhovna, ki sta se roparski derhali v svojih farah zoperstavila, so hudodelniki ob glavo djali, in nekega grajšaka blizo Bolonje, od kterege so zvedili, da je sv. Očetu papežu resnično udan, so ustrelili. Vsak, od kterege se vé, da je papežu udan, je v veliki nevarnosti. Papeževe prijatle zmerjajo z imenom „papalino“, to je, „papežar“.

Iz Nemškega. Prepričati se, je li kolera nalezljiva ali ne, so v bolnišnici Halle-iški vnovič čudno skušnjo naredili. Nekemu ubogemu učencu zdravilstva so obljubili 500 tolarjev, če se vleže v posteljo, kjer je malo pred bolnik za kolero umerl. Mladi gospod se je udal v to skušnjo in se je vlegel v posteljo. Že čez eno uro ga je začelo gori in doli gnati in več drugih znamenj te bolezni se je na njem prikazalo, ki pa so berž zginile, ko je profesor bolniku in vsem pričujočim učencem povedal, da v tej postelji — še ni nikoli noben za kolero bolen človek ležal, in je le nalaš popred to rekel. Očitno je spet iz tega, kaj ob koleri sam strah premore.

Iz Francozkega. Iz Pariza 6. sept. Danes so se snidli poslanci sedmerih vlad in v prevdark vzeli enojno izvoljenje oberstarja Kuzza za gospodarja moldavo-valaškega.

— Večina imenitniših mož, ki jih je Napoleonova vlada iz Francozkega pregnala, pa bi se zdaj lahko domú vernili, ker je cesar občno pomilostenje vsem podelil, ne mara za to milost in bo iz proste volje ostala v pregnanstvu. Sila hude pisma so dali nekteri oklicati. Tako, na priliko, je oberstar Charras, ki še ni najhujši, cesarju Napoleonu med drugim pisal, da „tistemu, kdor je pravico prelomil, ne gré milosti skazovati takim, ki so pravico branili. Le tisti dan, ko bote svoboda in pravica — te ime-

nitne pregnanki — se spet vernile na Francozko, da Vas bote kaznovale kakor Vam pred Bogom in svetom gré, le takrat se bom vernil tudi jez domú. Dolgo sicer ni tega dneva, — al prišel bo, in kdor čaka, pričaka“.

— Časnik „Indep. Belg.“ pravi, da je cesar Napoleon za svojo mizo skozi tista dva mesca, ko je na Laškem v vojski bil, čez 40,000 frankov potreboval. Draga vojska!

Iz Angležkega. Čudne reči se godé na Angležkem in Francozkem; obé dežele se pripravljate za vojsko, kakor da bi ena hotla drugo prekositi. Angleži prevdarjajo, kaj bo storiti, ako bi Francozom obveljalo, z ladijami svojimi priti pred njih deželo in z armado posesti Angležko, in angležka vlada že počenja vse tako, kakor da bi vojska že gotova bila, in na vrat na nos tabore dela ob reki Themse; vse primorje je z baterijami natakajeno in vse luke so oskerbljene za hudo brambo. — Ravno tako se pripravljajo na Francozkem; vse terdnjave so polne orožja in noč in dan se delajo priprave za vojsko na morji in na suhem. V tem pa angležka vlada včasih praša francosko: kaj imajo vse te priprave pomeniti? in ravno tako francoska poprašuje angležko: kaj ona s temi napravami misli? Vse pisma iz Londona zagotovljajo, da angležko ljudstvo ravno tako sovraži Napoleona kakor se ga boji.

— Večkrat omenjena silna ladija, ki je med ladijami to, kar je kit ali morski som med ribami, ki so jo Angleži napravili in ji ime „Leviathan“ dali, bo ob kratkem jadrala v Cherbourg, pokazat se radovednim Francozom. Gotovo bojo vrelj tje, vidit prečudnega velikana.

Iz Turškega. Erzerum, nesrečno mesto, ki ga je potres že dvakrat letos tako strašno razrušil, se je 13. dan p. m. spet večkrat potresel; ob enem je ogenj vstal, ki je veliko škodo napravil.

Loterijne srečke:

V Gradcu } 7. septembra 1859: 59. 61. 35. 1. 60.
na Dunaji } 37. 61. 19. 66. 69.
Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji bo 21. septembra 1859.

Zitna cena

v Ljubljani 10. septembra 1859.

Vagán (Metzen) v novem dnarji: pšenice domače 5 fl. 38. — banaške 5 fl. 38. — tursice 2 fl. 20. — soršice 4 fl. 3. — reži 3 fl. 8. — ječmena 3 fl. 37. — prosa 3 fl. 48. — ajde 2 fl. 14. — ovsa 3 fl. 86.

Kursi na Dunaji

9. septembra 1859. v novem denarji.

Deržavni zajemi ali posojila.	Druge obligacije z lotrijami.
5% obligacije od leta 1859	Kreditni lozi po g. 100 . g. 95.75
v novem dnar. po 100 g. g. 69.—	4 1/2% Teržaški lozi po 100 „ 122.—
5% nar. posojilo odl. 1854 „ 78.70	5% Donavske parabrod-
5% metalike . . . . . „ 74.25	ske po g. 100 . . . . . „ 102.50
4 1/2% „ . . . . . „ 65.—	Knez Esterhazy. po g. 40 „ 81.—
4% „ . . . . . „ 58.—	Knez Salmove po g. 40 „ 40.—
3% „ . . . . . „ 44.—	Knez Palfyove po g. 40 „ 38.—
2 1/2% „ . . . . . „ 37.50	Knez Claryove po g. 40 „ 37.50
1% „ . . . . . „ 14.50	Knez St. Genoisove po g. 40 „ 36.—
Obligacije zemlišn. odkupa.	Knez Windischgráz. po g. 20 „ 24.50
(po 100 gold.)	Grof Waldsteinove po g. 20 „ 26.25
5% doljno - avstrijske g. 93.—	Grof Keglevičeve po g. 10 „ 14.50
5% ogerske . . . . . „ 72.50	Denarji.
5% horvaške in slavonske „ 71.50	Cesarske krone . . . . . g. 16.30
5% krajske, štajarske,	Cesarski cekini . . . . . „ 5.68
koroške, istrijske „ 83.—	Napoleondori (20 frankov) „ 9.55
Deržavni zajemi z lotrijami	Souvraindori . . . . . „ 16.30
Zajem od leta 1834 po 250 „ 295.—	Ruski imperiali . . . . . „ 9.72
„ „ „ 1834 petink. „ 295.—	Pruski Fridrikdori . . . . . „ 10.10
„ „ „ 1839 . . . . . „ 117.50	Angleški souvaindori „ 11.85
„ „ „ 1839 petink. „ 114.—	Louisdori (nemški) . . . . . „ 9.70
4% narodni od leta 1854 „ 109.—	Srebro (ažijo) . . . . . „ 18.—
Dohodkine oblig. iz Komo „ 15.50	